

Iavlinski: "Ieltsin només sap destruir"

Grigori Aleksèievitx Iavlinski, de quaranta-sis anys, és el cap del partit Iàbloko (Poma), el quart grup parlamentari més fort de la Duma. En aquesta entrevista repassa la figura de Ieltsin i les relacions de diner i poder a Rússia.

Nascut a la ciutat ucraïnesa de Lviv, Iavlinski és manyà de professió. Llicenciat més tard en economia, va elaborar programes per a la transició russa a l'economia de mercat en temps de Gorbatxov, però les seves idees reformistes no van tenir èxit. Va presentar-se de candidat a les eleccions presidencials del 1996, guanyades per Borís Ieltsin, i va quedar-hi en quart lloc, darrere el líder comunista Ziugànov i el general Lèbed.

A principis de setembre Iavlinski es va oposar radicalment a la proposta de Ieltsin d'investir Txernomirdin com a primer ministre i només va acceptar el candidat del president rus quan aquest va ser Ievgueni Primàkov, ex-ministre d'Afers Estrangers. Iavlinski va acceptar Primàkov perquè "el país està en perill" i cal una solució d'emergència, segons ell.

—Grigori Aleksèievitx, quin valor té actualment el ruble rus?

—En aquest moment no ho sap ningú.

—I quin valor té encara la paraula del president rus?

—Cap, ni un. Això, ho sap tothom. Almenys ho hauria de saber tothom.

—Per què?

—Molt fàcil: abans, Ieltsin era al politburó del PC soviètic i el seu anterior candidat a primer ministre, Txernomirdin, era membre del Comitè Central. El valor que la seva paraula tenia aleshores és el mateix que té actualment.

—Per què el seu grup parlamentari, Iàbloko, va votar contra la candidatura presidencial del primer ministre Víktor Txernomirdin?

—Perquè ja feia sis anys que el coneixíem. Perquè no podem oblidar que va ser un dels artífexs de la guerra de Txetxènia. Perquè veiem la corrupció que

s'ha estès sota seu i sabem molts assassinats polítics que han tingut lloc durant el seu mandat. Ell ha de respondre dels immensos deutes salarials i de pensions. Era i és el representant d'aquest sistema oligàrquic; ell ha construït la piràmide financera que ara s'ha enfonsat.

—De manera que és un home del gran capital, potser un titella dels oligarques, fins i tot?

—El cas és que no pren cap decisió que no sigui profitosa per a uns grups financers determinats. A Rússia és el símbol de l'aliança entre el poder i el diner. Com diuen els russos, ell ha erigit un capitalisme per a un cercle molt limitat de gent.

—Quins són aquests límits?

—Segons els resultats d'una enquesta a Moscou, el 98% dels ciutadans són contraris a Txernomirdin; només un 1% li va a favor.

—Durant el primer mandat de Txernomirdin, del 1992 al març d'enguany, l'economia russa ha fomentat una competència molt característica de mafiosos i oligarques. Que hi té compromisos, amb aquestes "eminències grises"?

—No hi ha dubte que Txernomirdin és el portaveu d'una part de la nostra oligarquia i del lobby de les primeres matèries. Ve de Gazprom, el vell monopoli del gas: aquí és on ell té els seus interessos, aquí va

formar-se el seu credo que Rússia i Gazprom són "inseparables". D'aquesta unió incestuosa del diner i del poder, només en podia néixer un fill malalt.

—És possible que Ieltsin també s'aferrés tant a la candidatura de Txernomirdin perquè li pogués garantir, a ell i a la seva família, una seguretat futura?

—En les negociacions d'aleshores, és ben possible que aquest fos el pensament de Ieltsin. Però s'equi-

"Basant-me en les meues experiències quotidianes russes us diré que quan no governa ningú, a casa nostra regna el mercat negre, i és aquest mercat que regula la situació amb les seves lleis."

piràmide financera que ara s'ha enfonsat"

voca. Si vol ningú que li garanteixi un futur sense haver de retre'n comptes, més val que no el cerqui entre els seus subordinats.

—Sí, però, *tret d'aquests, poca gent li resta.*

—Val a dir que, amb totes les seves flaqueses, Ieltsin té una virtut: cap dels qui s'han separat d'ell no l'esclafa mai del tot.

—*I ell ha portat el canvi anticomunista a Rússia. Això li assegura un lloc en la història...*

—En les cròniques hi ha molta més gent. Ieltsin també hi trobarà el seu lloc, però falta saber de què.

—*Fins ara, a Occident ha rebut bones notes.*

—L'estranger també té culpes. A Ieltsin, li han permès que bombardegés el Parlament, que fes la guerra a Txetxènia, sense que això tingués cap conseqüència en els crèdits i ajuts econòmics. Ningú no ha volgut veure que els tribunals no funcionen a Rússia, que les lleis anticorrupció no tenen cap efecte, que a Rússia no es crea cap sistema pluripartidista.

—*Ieltsin és considerat el vencedor del comunisme, això disculpa moltes coses...*

—I per això ha pogut fer el que li passava pel cap. Com Suharto a Indonèsia. Evidentment, amb la diferència que aquest encara ha pogut portar-hi un creixement econòmic, en trenta anys.

—*Però que s'ha enfonsat en un crac borsari i monetari, amb revolta popular inclosa. Creu que Ieltsin tindrà la mateixa fi?*

—En aquest moment anem cap a un final semblant.

—*L'Occident hi ha esmerçat molts milions que han sortit dels impostos dels contribuents, però el gruix de la població russa està pitjor que quan es va dissoldre la Unió Soviètica. Després de set anys sembla que els reformadors radicals també han fracassat, igual que els comunistes després de setanta anys. Qui és que l'erra?*

—En primer lloc, vull dir que em sento profundament agraït als vostres contribuents, els qui han esmerçat diners per Rússia. Ens han volgut ajudar de debò. Crec que el 90% dels alemanys que es preocupen per Rússia, volen el bé del nostre país.

—*L'han errada els polítics occidentals, que potser han rebut males teràpies?*

—No estaven a l'altura de la seva missió i s'han arreuerat en els bons desigs. Per exemple, els Estats Units han convertit Rússia en un factor de política interna; calien notícies de bons resultats.

—*L'Occident volia donar un vot de confiança a la nova Rússia, això no podia ser un error.*

—Ara fa sis anys, d'Occident s'hauria acceptat tot, perquè durant tota la postguerra no ens havia enganyat, sinó que ens havia dit la veritat sobre les condicions de vida. Si ens haguessin proposat algun programa de desenvolupament després de la caiguda de la Unió Soviètica, s'hauria acceptat sense cap perdó. Amb tot, Occident va cometre l'error de creure en l'entrada de la democràcia al nostre país. I ara s'enSORRA tot de cop i volta.

—*Doncs, què s'ha de fer?*

—Això és el que voldria saber la *intelligentsia* russa des de Lenin. I els intel·lectuals occidentals dema-

nen: per què ha anat així, si tots nosaltres hem donat suport a aquests reformadors tan lluïts, el del pèl roig, el dels rínxols, el del cap pelat... tot el *dreamteam* rus.

—*Aquests són els vice-primers ministres Txubais i Nènzov, i Txernomirdin com a cap de gabinet, tots ells mànagers al gust occidental. Però ara, qui su-perarà aquesta crisi a la russa?*

—Basant-me en les meves experiències quotidianes russes, us diré per a la vostra tranquil·litat que, quan no governa ningú, a casa nostra regna el mercat negre, i és aquest mercat que regula la situació amb les seves lleis.

—*Per tant, la cosa no serà tan greu, el país anirà tirant d'alguna manera...?*

—Segons l'estàndard occidental, tot és d'allò més terrible: milions de russos fa tres anys que esperen que els paguin el sou. Però per a ells ja fa temps que l'economia s'ha aturat.

—*Encara estan resignats. Els observadors occidentals s'estranyen que ningú no oposi resistència.*

—A la capital és diferent, hi campa el pànic quan deixen d'acceptar-se les targetes Visa. Fins ara, els moscovites s'admiraven de com resistia la gent de

"En aquest moment, Ieltsin camina cap a un final semblant al de Suharto a Indonèsia."

"Ieltsin ja no està a l'altura de la situació"

EFE

províncies. Ara ho experimentaran en carn pròpia. No podia durar gaire, que Moscou absorbís tots els diners com un casino i que la resta del país anés vegetant. Ara s'esdevé el gran acostament.

—*Es poden calcular les pèrdues polític-econòmiques des de la devaluació efectiva del ruble de fa tres setmanes?*

—El perjudici més gran vindrà amb l'esbotzament de les estructures bancàries, amb l'aturada de tots els desenvolupaments positius d'aquests últims set anys. Els qui només tenien rubles a la butxaca, fins ara no havien de témer res, però també s'ha acabat, això. Els nostres fills, que ja no saben què vol dir fer cua, hauran de tornar-ho a aprendre.

—*Només s'ensorren les façanes potemkinesques o és que també cedeixen els fonaments?*

—S'han fet malbé moltes coses que havien millorat i ordenat la nostra vida. Jo sempre he advertit que l'excés d'optimisme ens faria perdre tota credibilitat. Mentre els negociants russos no inverteixin en el propi país, no es pot animar els estrangers a invertir-hi. Ara s'ha perdut la confiança. I trigarem molt a recuperar-la.

—*En quines condicions estaria disposat a acceptar responsabilitats de govern?*

—Mentre mani Ieltsin, aquesta pregunta, no la pot

respondre ningú. El president és tan obstinat i imprevisible que, amb la seva tendència a prendre decisions catastròfiques, em costa d'imaginar què podria aconseguir ningú, fent de primer ministre a remolc seu.

—*Ha canviat, Ieltsin, o és que ha canviat el país?*

—Ieltsin encara és ell mateix. El que ha canviat són les tasques, les persones, la situació. Ell ja no està a l'altura. Ara s'ha enfonsat l'economia i no sap què dir. El món se li fa estrany. Quan tenia Txubais a la vora, de tant en tant encara li xiuxiuejava alguna cosa a l'orella. Ara ja no hi ha ningú al seu costat; per això calla. El seu temps ha passat, vet-ho aquí.

—*N'hi ha molts que el donaven per mort...*

—...I que s'equivocaven de mig a mig. Borís Ieltsin agafarà un altre refredat quan vagi a l'enterrament d'aquests. El seu problema no és la salut. El que ha perdut és l'oportunitat d'anar-se'n. I no és cap home que construeixi, ell només sap destruir, i aquesta tasca l'ha acomplerta amb coratge. A més, amb ell vivim permanentment amb una ruleta russa, ningú no sap mai què farà o què dirà. Pregunteu-ho a ell mateix, us donaré prou el número de telèfon.

—*Gràcies, ja el tenim.*

—Jo hi tinc connexió directa, amb el president. A més, aquí ho escolten tot, la seva gent..., si és que ja no han escampat la boira.

—*Vostè disposa de cap remei per a frenar, com a mínim, l'alt grau de criminalització de la política i de l'economia?*

—Hi ha una dita que indica el camí correcte: el peix put sobretot pel cap. Un govern de deu persones que no siguin corruptes: per aquí s'hauria de començar.

—*I aquestes deu persones honrades s'haurien de poder trobar, a Rússia.*

—A Rússia hi ha 147 milions de persones i el 90% són ciutadans bons i decents. Només cal que els obrin les portes del poder.

—*Quins són els pronòstics del futur immediat de Rússia?*

—És com un acudit que aquí és molt famós. N'hi ha un que s'estimba daltabaix i el seu amic li crida: "Encara ets viu?" "Sóc viu". "Cames i braços sencers?" "Tot sa i estalvi..." "Aleshores torna a pujar". "No puc, que encara vaig caient!" Aquest és l'estat actual de la crisi: encara poden venir a veure'm, encara hi ha la Duma, encara desfila la guàrdia d'honor per a Clinton. I encara anem caient.

"Si Ieltsin pensava que Txernomirdin li podia garantir una seguretat futura, s'equivocava. Si vol ningú que li garanteixi un futur sense haver de retre'n comptes, més val que no el cerqui entre els seus subordinats."

© Der Spiegel-El Temps
Jörg R. Mettre
Trad: Carme Gala